

Vi tar kampen för en

Rättvis framtid

Förslag till handlingsprogram

Innehåll

<i>1. Vi har råd med en rättvis och hållbar framtid</i>	3
<i>2. En generell välfärd</i>	4
<i>3. Trygghet genom hela livet</i>	5
<i>4. Full sysselsättning</i>	7
<i>5. Ett bättre utbildningssystem</i>	7
<i>6. Ett fungerande samhälle</i>	8
<i>7. En fri kultur och folkbildning</i>	9
<i>8. Politisk påverkan är vägen till makt för medlemmarna</i>	10
<i>För att uppnå en rättvis framtid ska vi under kongressperioden prioritera:</i>	11

0

Vi tar kampen för en rättvis framtid

5

1. Vi har råd med en rättvis och hållbar framtid

10

I över 30 år har vi levt i ett samhälle präglad av massarbetslöshet, växande klyftor, försämrad välfärd och en allt otryggare arbetsmarknad. Bakom detta sociala misslyckande ligger en felaktig och missriktad ekonomisk politik. En stram och passiv finanspolitik i kombination med enorma skattesänkningar har påtagligt minskat resurserna till välfärd och investeringar med hundratals miljarder kronor. Det har lett till stora kvalitetsbrister i välfärden, något som drabbar Handels medlemmar varje dag. Trots starka statsfinanser och växande rikedom har massarbetslösheten bestått och ojämlikheten har ökat. Vi har byggt upp en arbetslöshetsskuld, en välfärdsskuld och en investeringskuld.

15

20

Vår syn är att den ekologiska krisen och den ekonomiska och sociala ojämlikheten hänger ihop. Det är samma kortsiktiga jakt på vinst som orsakar dem. Marknaden har varken lyckats med att hushålla med naturens resurser eller att rättvist fördela dem. Därför kan den ekologiska krisen bara lösas om demokratin sätter gränser för den vinstjakt som varken tar hänsyn till jordens begränsade resurser eller människors sociala situation. På så vis är fackföreningsrörelsen och dess kamp om makten över samhällsutvecklingen en viktig förutsättning för en ekologiskt hållbar utveckling. Vi arbetar för en snabb och rättvis omställning till ett hållbart samhälle, där det ekonomiska systemet drar åt samma håll som de ekologiska och sociala behoven.

25

30

För oss handlar det om att politiken behöver underlätta, stimulera och göra det möjligt för den cirkulära handeln att kunna växa och etablera sig på bred front. Människor har alltid handlat och kommer fortsätta att göra det, men det måste ske på annat sätt än att ständigt konsumera nyproducerade varor. Klimatfrågan är en ödesfråga som vi måste ta oss råd till om vi ska ha en chans att lösa våra andra samhällsutmaningar. Det finns överhuvudtaget inga jobb eller ett Handelsanställdas förbund på en död planet.

35

40

Samtidigt vet vi att omställningen skapar orättvisor. De som bidrar minst till den globala uppvärmningen är också de som drabbas värst av dess förödande konsekvenser. Samhället måste därför kunna använda fördelningspolitik så att

0
– vi alla kan bidra till klimatomställningen och dessutom stötta dem som drabbas
– av klimatförändringarna.

–
– Att bidra och vara en del i omställningen ska inte vara en klassfråga där bara
5
– den som har pengar, tid eller korrekt information kan bidra till ett hållbart
– samhälle. Politiken måste göra det lätt för alla att göra rätt och svårt eller
– omöjligt att göra fel. De rika måste också betala mer, då det också är samma
– personer som bidrar mest till de globala utsläppen.

–
10
– För att omställningen ska ske i den hastighet och omfattning som behövs,
– måste den ha stöd av vanligt folk. För att det ska ske måste omställningen vara
– rättvis och i det avseendet är fördelningspolitiken avgörande.

–
15
– Med en annan ekonomisk politik är det möjligt att bygga ett bättre, mer håll-
– bart och rättvist samhälle. Vi ska arbeta för en mer aktiv ekonomisk politik som
– trovärdigt kan leda till full sysselsättning, förbättrad välfärd och nödvändiga
– investeringar i samhällsbygget. Vi vill se en aktiv finanspolitik, som är väl sam-
– ordnad med en mer demokratiskt styrd penningpolitik. Det ska vara möjligt att
– låna för att finansiera de stora investeringar som behövs för framtiden, sam-
20
– tidigt som omfattande satsningar kan göras på en bättre välfärd. Det finns
– inga ekonomiska hinder för en annan ekonomisk politik, endast ideologiska
– skyggglappar. I grunden är det en politisk fråga. Vi har råd med en rättvis
– framtid om vi vill.

–
25
– **2. En generell välfärd**

–
– Privatiseringar och en marknadsanpassning av samhället har lett till sämre
– kvalitet i våra mest grundläggande institutioner som skola, vård och omsorg.
30
– Den gemensamt finansierade välfärden, där var och en bidrar efter bärkraft, har
– skapats utifrån en politisk medvetenhet om att vi föds med olika förutsättningar
– och att ett gott samhälle måste bidra med att utjämna dessa förutsättningar.
– Därför är en offentligt finansierad skola, vård och omsorg av hög kvalitet att
– betrakta som kronjuveler i det moderna, svenska välfärdsbygget.

35
– De senaste decennierna har privata vinstintressen letat sig in i den offentlig-
– finansierade välfärden. Många av de företag som verkar där består av risk-
– kapitalister vars främst intresse är att tjäna pengar på barn och unga, gamla
– och sjuka. Det kan handla om att hålla nere personaltäckningen i skola, vård och
40
– omsorg, att sortera ut barn och unga med särskilda behov från skolan, eller att

0

– anställda personal med lägre utbildningsnivå. Stundtals ser vi även kriminella aktörer som verkar i den offentliga välfärden.

5

– Sammantaget leder detta till ett samhälle där de medborgare som har råd skaffar sig privata alternativ kommer göra det och de som inte har råd får hålla till godo med den utarmade välfärd som återstår. Konsekvenserna av ett utarmat välfärdssystem drabbar Handels medlemmar varje dag. Det skapar ett samhälle där du inte kan vara säker på att dina barn får en tillräckligt bra utbildning, att du får en tillräckligt bra sjukvård när du behöver eller att dina

10

föräldrar får tillräckligt bra omsorg när de blir gamla. För dem som arbetar i den underfinansierade välfärden blir situationen ohållbar, med sämre arbetsvillkor på grund av ständiga nedskärningar. Det kan vi inte acceptera som fackförbund i solidaritet med våra kamrater.

15

– Upprepade skandaler, fusk och fifflande inom välfärden visar att det inte räcker med mer kontroller och uppföljning av hur privata aktörer utför sitt uppdrag. Vinstintresset måste bort om vi ska slippa oseriösa aktörer som skor sig på våra gemensamma skattemedel.

20

– Samhället måste sluta underfinansiera välfärden och i stället satsa de resurser som behövs för att återupprätta en god välfärd åt alla som går att lita på.

– **3. Trygghet genom hela livet**

25

– Det ojämlika och icke-jämställda samhället tar sig olika uttryck genom livet.

– Kvinnor i detaljhandeln är i högre grad sjukskrivna jämfört med anställda i andra delar av handeln. De höga sjukskrivningstalen förklaras av att kvinnor i högre utsträckning har otrygga anställningar, mindre inflytande på arbets-

30

platsen och sämre psykosocial arbetsmiljö där hög arbetsbelastning och stress är vanligt. Samhället bör också kunna erbjuda en sjukpenning som räcker för att garantera ekonomisk trygghet under sjukdomsperioden. Ingen blir friskare av att vara fattig.

35

– När stora strukturomvandlingar sker i samhället och på arbetsmarknaden, behöver samhället även finnas där för dem som mister jobbet. En allt snabbare digitalisering, AI, automatisering och den gröna omställningen påverkar såväl hela arbetsmarknaden, som våra medlemmar. Arbetsmarknaden ser idag ut på ett sätt som gör att alldeles för få kvalificerar sig till a-kassa och i stället måste

40

försörja sig på ekonomiskt bistånd. Det är ett systemfel som inte bör ligga den

0

– enskilde till last. A-kassan behöver ha inträdesvillkor som är anpassade efter
– dagens arbetsmarknad, men också bli mer tillgänglig genom lägre medlems-
– avgifter. Inkomstbortfallsprincipen behöver stärkas. För oss är ett fullvärdigt
– medlemskap i fack och i a-kassa grunden för en stark organisation. Därför står
5 vi upp för en a-kassa som är nära kopplad till fackföreningarna.

5

–
– Under pandemin blev ojämlikheten särskilt tydlig mellan vilka grupper som kan
– och inte kan arbeta hemifrån. Nio av tio LO-medlemmar kan inte göra det, där-
– ibland Handels medlemmar som ofta jobbar i kontaktnära yrken.

10

– Det finns flera skäl till att den som är sjuk ska stanna hemma. Dels ur smitt-
– skyddssynpunkt och ur perspektivet att den som är sjuk och inte vilar upp sig
– riskerar att bli mer långvarigt sjuk. Sjuknärvaron måste därför få ett slut. Det är
– orimligt att sju av tio Handelsmedlemmar går till jobbet trots att de är sjuka.

15

– Numera är Sverige det enda land i Norden som har ett karensavdrag vid
– sjukdom och det är uppenbart att den orättvisan måste avskaffas även här.

–
– Precis som sjukdomar drabbar vissa mer än andra är tänder och tandhälsa olika
– hos oss. Vi vet att den ekonomiska ojämlikheten syns i munnen och många av
20 våra medlemmar har inte råd att gå till tandläkaren när de behöver det. Men
– alla ska ha råd att le med öppen mun. Det är dags att betrakta tänderna som
– en del av kroppen och därmed att tandvården finansieras på samma sätt som
– övrig sjukvård.

20

–
25 Barnfattigdom beror på fattiga föräldrar. Därför måste familjer kunna försörja
– sig och sina barn för att ge dem framtidstro. Tyvärr har familjepolitiken i allt för
– hög grad anpassats efter medelklassens arbete på kontorstid och två föräldrar
– som kan nyttja RUT-avdrag för att få vardagen att gå ihop. Vi vill se en familje-
– politik som fungerar för alla, oavsett arbetstider, inkomst eller hur många vuxna
30 det finns i familjen.

30

–
– Pensionen ska vara en tid att se fram emot när arbetslivet är slut. Under de
– senaste decennierna har dock Handels medlemmar mer och mer drabbats av
– otrygga anställningar, ofrivilliga deltider, hyvlingar och sjukskrivningar till följd av
35 en allt tuffare arbetsmiljö. Det kan vara svårt att orka arbeta ända till pensions-
– åldern, vilket påverkar pensionens storlek. En alldeles för hög andel av våra
– medlemmar har blivit fattigpensionärer och ligger på gränsen för vad som anses
– som låg ekonomisk standard och relativ fattigdom. Det är inte värdigt efter ett
– långt och slitsamt yrkesliv. Den allmänna pensionen behöver därför stärkas.

40

0

4. Full sysselsättning

– Den höga arbetslösheten har inte bara skapat lidande för arbetslösa utan förändrat samhället och arbetsmarknaden i grunden. Den har försvagat löntagarnas position och bidragit till mer otrygga villkor på arbetsmarknaden.

5

– För att uppnå full sysselsättning behövs en ny ekonomisk politik och en aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar människor på arbetsmarknaden.

– I stora samhällsomvandlingar tillkommer vissa jobb, medan andra försvinner.

10

– Idag består arbetslösheten av en stor grupp människor som inte kvalificerar sig till a-kassa på grund av att de jobbar för få timmar eller har för låg lön. Men a-kassan måste samtidigt vara tillräckligt hög så att den som är arbetslös inte ska ta första bästa jobb, utan ett jobb som matchar individens intresse och kompetens.

15

– Samhället behöver satsa mer på att upprätta en fungerande arbetsmarknad. Målet om full sysselsättning behöver återupprättas på allvar och en aktiv arbetsmarknadspolitik föras. Det ska finnas insatser som ger arbetslösa de erfarenheter och kunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens närvaro ska vara god i hela landet. Den ökande privatiseringen av Arbetsförmedlingen motverkar dock både den geografiska närvaron och kvaliteten på den hjälp som arbetslösa får att komma tillbaka i arbete. Vi ser därför privatiseringen av arbetsförmedlingen som något som spär på de sociala och geografiska klyftorna i samhället.

20

25

– Individer som står långt ifrån arbetsmarknaden behöver stöd för att komma in på den och fler arbetsplatser på arbetsmarknaden behöver ta emot arbetslösa i arbetsträning. Handeln är en av de branscher som tar emot många arbetslösa. Lärandet måste vara i fokus vid praktik eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Ett grundkrav måste vara att arbetsplatsen har kollektivavtal. Samhället bör betala för fackens omfattande arbete med yttranden, i vilket vi ser till att arbetslösa placeras hos seriösa arbetsgivare och att arbetsplatsförlagda åtgärder håller god kvalitet. Det ska vara omöjligt för arbetsgivare som vill missbruka systemet med subventionerade anställningar att utnyttja människor.

30

35

5. Ett bättre utbildningssystem

– Handeln är en bransch i ständig förändring där digitalisering, automatisering, artificiell intelligens och grön omställning förändrar många yrken i grunden.

40

0
– Samhället har en avgörande roll för att förse alla de som arbetar inom handelns
– branscher med rätt kompetens för att möta utvecklingen.

–
– Politiken måste därför skapa förutsättningar för ett livslångt lärande så att
5
– individer genom hela livet kan utvecklas och rustas i takt med strukturella
– förändringar av samhället och arbetsmarknaden.

–
– Idag är möjligheten för handelns anställda att utbilda sig vidare inom sin
– bransch mycket begränsad. Tillgången på utbildning måste därför anpassas
10
– till nuvarande och kommande förändringar på arbetsmarknaden.

–
– Vi har länge drivit frågan om bättre möjligheter för yrkesaktiva att studera. Det
– nyligen införda omställningsstudiestödet måste fungera bättre för arbetare. Det
– behöver vara tydligt vad yrkesaktiva kan förvänta sig vad gäller pengar, hur du
15
– söker stödet, när du får det och så vidare. Hittills har stödet visat sig missgynna
– arbetare jämfört med tjänstemän, vilket inte är acceptabelt.

–
– Samhället behöver också se till att gymnasiets yrkesprogram håller hög kvalitet
– och rustar unga för arbetsmarknaden. Kunskap om hur arbetsmarknaden och
20
– partsmodellen fungerar, bör återinföras i den grundläggande samhällskun-
– skapen. Det är även viktigt att försvara yrkesprogrammets högskolebehörighet,
– så att den som vill läsa vidare på högskola eller universitet kan göra det.

25 – **6. Ett fungerande samhälle**

–
– Samhället har en investeringsskuld på många områden, däribland vad gäller
– bostäder och infrastruktur. Om inte detta skyndsamt åtgärdas riskerar vi att
– lämna över en investeringsskuld till nästa generation på samma sätt som vi
30
– gör med klimatet.

–
– Idag saknar många av våra medlemmar möjlighet att hyra en bostad på grund
– av osäkra anställningar, för få timmar på kontraktet och ofrivilliga deltid. Att
– köpa en bostad är omöjligt för många. Samtidigt är rätten till en bostad en
35
– mänsklig rättighet, vilket ett land som Sverige måste kunna stå upp för. För
– att göra det möjligt behöver vi se ett omfattande statligt investeringsstöd till
– bostadsbyggandet så att vanligt folk ska ha råd att skaffa bostad.

–
– Vi vill se en aktiv bostadspolitik som är miljömässigt och socialt hållbar och fri
40
– från marknadshyror. Vi vill varken se statarlängor eller baracker, utan bostäder

0

– med god kvalitet. Genom en aktiv bostadspolitik som bygger utifrån människors
– behov, gynnas även arbetsmarknaden. Vi menar därmed att politik kan bygga
– bort arbetslösheten. Bra bostäder där jobben finns är en förutsättning för att
– arbetssökande ska kunna ta de jobb som finns och att matchningen av

5

kompetens ska fungera.

–
– Där bostäder byggs måste även infrastruktur finnas för att människor ska kunna
– ta sig till och från sin bostad. Idag har stora delar av infrastrukturen avreglerats,
– vilket gjort att underhåll och utbyggnad är kraftigt eftersatt. Vi vill därför se
10 kraftfulla skattesubventionerade investeringar i infrastruktur där kollektivtrafiken
– är en självklar del i ett fungerande samhällsbygge. Här ingår att det behöver
– finnas tillgängliga och täta turer med kollektivtrafik till och från våra stora
– arbetsplatser inom handeln. Tidtabellerna ska självklart anpassas efter de tider
– som våra medlemmar arbetar där.

15

7. En fri kultur och folkbildning

20

– En del i en levande demokrati är fri folkbildning och fri kultur. Omkring en
– miljon människor deltar varje år i folkbildningen i Sverige. Den bidrar bland
– annat till att stärka och utveckla demokratin, göra det möjligt för människor att
– påverka sin livssituation och delta i samhällsutvecklingen, utjämna utbildnings-
– och klassklyftor och att höja bildningsnivån i samhället. Dessutom bidrar folk-
– bildning till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. Det är
25 därför att yttersta vikt att samhället stöttar folkbildningen med resurser så att
– den kan behållas stark och fortsatt fri utan kommersiell inblandning.

25

– Studieförbunden är också en arena för att skola och träna våra framtida ledare
– inom arbetarrörelsen. Vi vill därför utveckla och stärka samarbetet med arbetar-
30 rörelsens eget studieförbund ABF för att se till att våra medlemmar utvecklas,
– bildas och tar plats i politiska församlingar och civilsamhället och representera
– Handels medlemmars intressen.

30

– Vi vill att samhället satsar på kultur och fritid så att barn och unga får tillgång
35 till kommunala musikskolan, idrott och muséer. På så vis utjämnar vi inte bara
– klassklyftor utan även hälsoklyftor, såväl psykiska som fysiska.

35

– Media är till stora delar starkt präglad av reklamfinansieringen och kommersial-
– ism för sin fortlevnad, vilket påverkar dess innehåll och styrning. Med mer

40

0

– statliga resurser kan medias oberoende öka, vilket skulle gynna demokratin och bildning mer än idag.

– Folkbildningen bör finnas i hela landet och vara tillgängligt för alla samhällsmedborgare, så att hela landet kan leva. Såväl kultur som folkbildning ska därför vara kostnadsfri.

5

– **8. Politisk påverkan är vägen till makt för medlemmarna**

10

– Vi ska påverka genom alla vägar vi kan för att ge makt åt våra medlemmar. Våra frågor ska i så stor utsträckning som möjligt vara överst på maktavarnas dagordning. Detta uppnår vi bara genom att vara en aktiv röst i samhällsdebatten på alla nivåer och genom att ta plats i politiska församlingar.

15

– På EU-nivå fattas beslut och stiftas lagar som påverkar handelsanställdas arbetsliv och vardag. Vi är en del av den europeiska fackföreningsrörelsen och tillsammans ska vi arbeta för ett EU som värnar demokrati och arbetarnas ställning. Vi ska också stärka förbundets inflytande och påverkansarbete i frågor som rör våra branscher.

20

– Handels och det Socialdemokratiska partiet är sprungna ur samma intresse-gemenskap som sedan bildat arbetarrörelsen. Det är en gemenskap som har bestått i över hundra år. Därför är vår unika facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna den mest effektiva vägen att påverka samhället och få gehör för våra medlemmars frågor. Vi bör både påverka partiet och ta plats i det för att nå större inflytande över den politik som förs.

25

– Vi måste också förhålla oss till det aktuella politiska landskapet och påverka andra partier, LO-förbunden och andra aktörer i civilsamhället som på olika sätt utövar makt och beslutar om samhällets utformning.

30

35

40

0

För att uppnå en rättvis framtid ska vi under kongressperioden prioritera:

5

att verka för en ny ekonomisk politik som möjliggör resurser till en rättvis framtid.

att verka för en rättvis klimatomställning.

10

att verka för en stark skattefinansierad välfärd utan vinstintressen.

att verka för starka trygghetssystem genom hela livet.

15

att tänderna betraktas som en del av kroppen och finansieras på samma sätt som övrig sjukvård.

att karensavdraget avskaffas.

20

att verka för en full sysselsättning genom en aktiv arbetsmarknadspolitik.

att verka för bättre förutsättningar för yrkesaktiva att utbilda och vidareutbilda sig.

25

att verka för kraftfulla och skyndsamma investeringar i bostäder och infrastruktur.

att verka för en stark och fri kultur och folkbildning.

30

att fler av Handels medlemmar tar plats i politiken.

att vi ska ha en nära samverkan med Socialdemokraterna.

35

40

Handels är fackförbundet för dig som jobbar i butik, på lager och i e-handeln. Även du som är frisör, florist, jobbar i skönhetsbranschen eller är tjänsteman i någon av folkrörelsens organisationer kan bli medlem hos oss.